



ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.5.2022 г.
SWD(2022) 136 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА
РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАДА ЗА ОЦЕНКАТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО,
придружаващ

Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета
относно географските означения на Европейския съюз за вина, спиртни напитки и
селскостопански продукти, за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС)
2017/1001 и (ЕС) 2019/787 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1151/2012

{COM(2022) 134 final} - {SEC(2022) 197 final} - {SWD(2022) 135 final}

Резюме
Оценка на въздействието във връзка с преразглеждането на системата на ЕС за географските означения (ГО) за селскостопански продукти и храни, вина и спиртни напитки
А. Необходимост от действия
В какво се изразява проблемът и защо той се разглежда на равнището на ЕС?
В своето писмо за определяне на ресора председателят на Комисията г-жа Фон дер Лайен възложи на комисар Войчеховски да „<i>потърси начини за укрепване на системата за географските означения. Това е ключов елемент за поддържане на високо качество и стандарти на храните и за гарантиране на опазването и сертифицирането на нашето културно, кулинарно и местно наследство като автентично в целия свят</i>“. Инициативата има за цел да укрепи настоящата система за географските означения (ГО) като права върху интелектуалната собственост в съответствие с плана за действие относно интелектуалната собственост и ефективно да защити наименованията на традиционните храни. Тя допринася за постигането на преследваните от общата селскостопанска политика (ОСП) цели, по-специално за подобряване на отговора от страна на селското стопанство на Съюза на обществените изисквания по отношение на храните и здравето, и по този начин съответства на заложеното в Европейския зелен пакт и стратегията „От фермата до трапезата“. През 2020 г. беше проведено проучване в подкрепа на оценката на географските означения и храните с традиционно специфичен характер. През декември 2021 г. беше публикуван работен документ на службите на Комисията относно оценката. Установени бяха шест проблема, както следва: За производителите: 1) <u>Предизвикателства и пропуски при прилагането на ГО</u>: слабости в контрола (особено на етапите надолу по веригата за създаване на стойност) и трудности при прилагането на правата на производителите извън държавата членка на производство и в интернет; 2) <u>Дисбаланси във веригата на доставки на храни</u>: групи производители на продукти с ГО нямат силна позиция във веригата за доставки на храни, за да продължат да осигуряват справедлива възвръщаемост за своя продукт; За потребителите: 3) <u>Принос за постигане на устойчивост</u>, която не е застъпена в достатъчна степен в схемите за ГО; 4) <u>Ниско ниво на осведоменост и разбиране</u> на логата на ГО от страна на потребителите, което прави схемите недотам ефективни при предоставяне на ясна информация на потребителите; За регулаторната рамка: 5) <u>Сложни правила и процедури във връзка с ГО</u>: правилата относно схемите за ГО са обхванати в 4 основни акта с леко различаваща се правна терминология, което допълнително увеличава сложността на системата; 6) <u>Схемата за храни с традиционно специфичен характер (ХТСХ)</u> не е успешна, с малък брой наименования, регистрирани през 28-те години на съществуването ѝ. Правоприлагането, управлението на заявленията за регистрация на наименование, функционирането на групите производители на продукти с ГО и информацията относно схемите за ГО и ХТСХ са допълнително затруднени от факта, че правилата и процедурите, са установени в четири специфични за сектора регламента на ЕС и се различават поради исторически причини или особености на продуктите. Призивът за по-устойчиви продоволствени системи (вж. стратегията

„От фермата до трапезата“) направлява интегрирането на критериите за устойчивост в схемите за ГО. Липсата на ясно определение на групите производители на продукти с ГО, съчетано с предизвикателството да се обединят производителите в активна организация, възпрепятства ефективното управление на техните активи в ГО. Липсата на информация и публичност е определена като основната причина за ниското равнище на признаване и разбиране на схемите.

Процесът на регистрация на ХТСХ се счита за сложен и труден.

За да се намери адекватно решение на горепосочените проблеми, са необходими правни изменения. Без действия на равнището на ЕС посочените по-горе проблеми ще продължат да съществуват, а някои дори ще се задълбочат. Схемите за ГО изпълняват задълженията на Съюза съгласно свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост (ТРИПС) на Световната търговска организация (СТО) за предоставяне на правни средства за защита на географските означения на всички членове на СТО в ЕС. Съюзът също така носи отговорност да гарантира защитата на правата върху интелектуалната собственост съгласно Хартата на основните права на ЕС. ГО добавят стойност към продуктите, като по този начин увеличават приходите в хранително-вкусовия сектор. Най-засегнатите заинтересовани страни са производителите на продукти с ГО и групите производители, потребителите, както и органите на национално равнище и на равнището на Съюза.

Какво следва да бъде постигнато?

Инициативата има за цел да гарантира ефективната защита на правата върху интелектуалната собственост за ГО в ЕС и да увеличи използването на ГО и ХТСХ в целия ЕС. Тя се състои от шест конкретни цели:

- Подобряване на прилагането на правилата относно ГО с цел по-добра защита на ПИС и по-добра защита на ГО в интернет
- Принос към постигане на по-голяма устойчивост на продоволствената система на Съюза посредством справяне с проблемите, свързани с устойчивостта
- Предоставяне на правомощия на производителите и на групите производители да управляват по-добре своите активи в ГО
- Повишаване на правилното възприятие на пазара и на осведомеността на потребителите относно схемите за ГО
- Рационализиране и изясняване на правната рамка с цел опростяване и хармонизиране на процедурите
- По-добро остойностяване и запазване на традиционните продукти и методи на производство

Каква е добавената стойност от действия на равнището на ЕС (субсидиарност)?

Схемите за ГО предвиждат защита или запазване на наименования и термини с добавена стойност на цялата територия на Съюза. Ако се предоставя закрила от държавите членки поотделно, термините и наименованията ще имат различни равнища на закрила във всяка държава членка или може изобщо да не се ползват от закрила, което може да подведе потребителите, да затрудни търговията в рамките на Съюза и да създаде предпоставки за неравноправна конкуренция при предлагането на пазара на продукти, идентифицирани чрез наименования и термини с добавена стойност. Защитата на ПИС в целия Съюз може да се извършва ефективно и ефикасно само на равнището на Съюза.

Б. Решения

Какви са различните варианти за постигане на целите? Има ли предпочитан вариант или не? Ако няма такъв, каква е причината?

Вариант — Подобряване и подкрепа — е насочен към подобряване на вече въведените инструменти и предоставяне на допълнителна подкрепа за производители, органи и други заинтересовани страни от държавите членки, с акцент върху насоките.

Вариант 2 — По-добро определяне и укрепване — ще укрепи и защити географските означения и ще подобри еднаквите условия на конкуренция сред операторите чрез съгласувани процедури за контрол; по-добро определяне на ролите на групите производители на продукти с ГО; изясняване на правната терминология; по-гъвкаво използване на логото на Съюза, като същевременно се запази статуквото за селскостопанските продукти; въвеждане на критерии за устойчивост в спецификацията на продукта на доброволна основа; предоставяне на един набор от процедурни правила за различните сектори и възлагане на част от проучването на заявленията на агенция. При този вариант схемата за ХТСХ се запазва с ясни правила относно обхвата и защитата.

Вариант 3 — Хармонизиране и модернизиране — ще гарантира цялостно хармонизиране чрез създаване на единен регламент, с единни правила за правоприлагане и контрол, както и рационализирани разпоредби относно защитата и процедурните правила. Описаното лого на Съюза става задължително за всички сектори. Производителите включват критерии за устойчивост в спецификацията на продукта, като същевременно се предоставят конкретни насоки за допълнително оправомощаване на групите производители на продукти с ГО. Регистрацията на ГО е в ръцете на агенция без участието на Комисията. ХТСХ могат да бъдат защитени чрез съществуващите инструменти на ЕС (напр. търговски марки).

Освен това ще се изпълняват **междусекторни действия** независимо от избрания вариант. Те ще обхващат комуникационни и информационни действия, насоки относно заявленията за ГО и пълна цифровизация на процеса на подаване на заявления.

Вариант 2 изглежда има повече предимства от други, тъй като е с най-високи резултати по отношение на сравнението на разходите и ползите, когато е съчетан с някои действия от варианти 1 и 3.

Какви са позициите на различните заинтересовани страни? Кой подкрепя отделните варианти?

Вариант 2 отразява най-предпочитаните видове действия, набелязани по време на консултации със заинтересованите страни, включително Конференцията за укрепване на географските означения, откритата обществена консултация, консултациите в рамките на групите за граждански диалог и експертната група на държавите членки за качеството и устойчивостта на селското стопанство и развитието на селските райони (включително целеви въпросници), както и целеви срещи с организации на ГО.

В. Въздействие на предпочетения вариант

Какви са предимствата на предпочетения вариант (ако има такъв; в противен случай — на основните варианти)?

Повишената ефективност при обработката на заявленията за регистрация на наименование ще доведе до съкращаване на времето за регистрация, като може да се спестят до 36 месеца. Единните стандарти за правоприлагане ще доведат до по-добра защита на ГО и еднакви условия на

конкуренция за всички оператори на вътрешния пазар. Предложените действия ще улеснят колективната организация на групите производители на продукти с ГО и ще укрепят тяхната позиция в управлението и предлагането на пазара на техните активи в ГО, като по този начин ще се гарантира справедлива възвръщаемост за тяхното производство. Освен това се очакват странични ефекти върху туризма и преработката надолу по веригата. Прилагането на законодателството в областта на географските означения ще бъде по-лесно благодарение на правните пояснения. Гъвкавото използване на логото на ЕС за вина и спиртни напитки ще повиши видимостта на посланието на ЕС за ГО и ще помогне на потребителите да вземат по-добре информирани решения за покупка. Повече ГО ще се произвеждат по устойчив начин, което ще окаже положително въздействие по отношение на опазването на биологичното разнообразие, хуманното отношение към животните, управлението на природните ресурси и ландшафта и техния принос за здравословния и устойчив начин на хранене, при условие че повечето групи производители поемат всеобхватни и осезаеми ангажменти за устойчивост.

Какви са разходите за предпочитания вариант (ако има такъв; в противен случай — за основните варианти)?

Тъй като производителите ще се ползват от по-бърза и по-добра защита, разходите, и по-специално тези, свързани с продължителността на процедурата за регистрация и необходимите ресурси, ще намаляят. Доброволното включване от групата производители на продукти с ГО на критерии за устойчивост в спецификацията на продукта ще доведе до допълнителни разходи за съответствие и сертифициране, които биха могли да бъдат частично компенсирани от мерки за подкрепа в рамките на политиката за развитие на селските райони. Като се има предвид разнообразието на продуктите, регистрирани като ГО, и различната организационна структура и контрол на групите производители на продукти с ГО, също и в зависимост от системите, въведени на национално равнище, не може да предостави цялостно количествено определяне на разходите; в съответното приложение към доклада за оценка на въздействието е представена оценка.

Какво е въздействието върху МСП и конкурентоспособността?

Като се има предвид, че търговската стойност на около 90 % от ГО е под 50 милиона евро, може да се заключи, че повечето производители на продукти с ГО могат да се считат за МСП. Това означава, че всички въздействия, установени в доклада за оценка на въздействието, се отнасят за тях. Предложените действия ще увеличат възможностите на производителите за водене на преговори в хранителната верига и ще им позволят по-добре да отговорят на търсенето, като по този начин ще отговарят и по-добре на нуждите на потребителите. Признаването на значението на колективната организация на групите производители на продукти с ГО във всички сектори ще укрепят тяхната позиция в управлението и предлагането на пазара на техните активи в ГО. Специфичните действия, които дават възможност на производителите да определят правила във връзка с опаковането и използването на техните ГО като съставки, косвено ще допринесат за осигуряването на по-високи доходи поради намаления риск от измами.

Ще има ли значително въздействие върху националните бюджети и администрации?

Насоките и хармонизираните процедурни правила за регистрацията на ГО ще позволят на публичните администрации да обработват заявленията по-бързо в полза на публичните финанси. Тъй като правилата и процедурите ще осигурят повече яснота, а електронният регистър и базата данни GView ще станат по-прозрачни, правоприлагащите органи и съдилищата ще ги прилагат по-лесно.

Ще има ли други значителни въздействия?

Предпочитаният вариант ще окаже въздействия върху функционирането на вътрешния пазар и конкуренцията, защитата на ГО като право върху интелектуалната собственост (в съответствие със СТО/ТРИПС и Европейската харта за основните права), устойчивото развитие и икономическото и социалното сближаване. Операторите извън ЕС ще бъдат засегнати по подобен начин като тези от ЕС.

Пропорционалност?

Предложените действия са пропорционални за справяне с установените проблеми. Вариант 2 има най-висок резултат по отношение на сравнението на разходите и ползите за производителите на продукти с ГО. От една страна, производителите ще се ползват от по-бърза и по-добра защита, от друга, разходите, които са свързани главно с продължителността на процедурата за регистрация и необходимите ресурси, ще намалее, което би могло да компенсира разходите, свързани с инвестициите в устойчивост.

Г. Последващи действия

Кога ще бъде следващото преразглеждане на политиката?

В съответствие с Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество от 2016 г., когато три институции са съгласни систематично да обмислят използването на клаузи за преразглеждане в законодателството и да вземат предвид времето, необходимо за прилагане и събиране на доказателства за резултатите и въздействието, Комисията извършва оценка на настоящия регламент не по-рано от пет години след датата на прилагане на настоящия регламент.